

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
VOLUME-2, ISSUE-1**

**MARKAZIY OSIYO INTEGRATSIYASI: TARIXIY RIVOJLANISH VA
ISTIQBOLLARI**

Sayfutdinov Feruz

Osiyo Xalqaro Universiteti "Tarix va Filologiya" Kafedrası O'qituvchisi

Sharipov Jahongir

Osiyo Xalqaro Universiteti "Ijtimoiy Fanlar va Texnika" fakulteti 2-bosqich talabasi

E- mail : sferuz1011@gmail.com

Markaziy Osiyo – geografik joylashuvi, tabiiy boyliklari va boy tarixiy merosi bilan doim diqqat markazida bo'lgan hudud. Ushbu mintaqa qadimdan Yevropa va Osiyo o'rtasidagi savdo-sotiq yo'llarining chorrahasida alohida ahamiyat kasb etgan. Bugungi kunda Markaziy Osiyo davlatlari o'zaro iqtisodiy, siyosiy va madaniy hamkorlikni mustahkamlash orqali global miqyosdagi mavqeyini mustahkamlashga intilmoqda. Bu jarayonni tarixiy nuqtai nazardan ko'rib chiqish va integratsiya masalalarining ildizlarini aniqlash muhim ahamiyatga ega.

Markaziy Osiyo xalqlari o'rtasidagi integratsiya qadimiy davrlardan buyon mavjud bo'lgan. Qadimgi Buyuk ipak yo'li nafaqat savdo-sotiq, balki madaniyat, ilm-fan va dinning tarqalishi uchun ham mustahkam poydevor bo'lgan. Ushbu yo'l orqali Xitoy, Hindiston, Yaqin Sharq va Yevropa mamlakatlari o'rtasida faol aloqalar shakllangan.

1991-yilda SSSR parchalangandan so'ng, Markaziy Osiyo davlatlari mustaqillikka erishdi. Ushbu davrda davlatlar birinchi navbatda o'z mustaqilligini mustahkamlash va milliy manfaatlarini himoya qilishga e'tibor qaratdi. Bu esa mintaqaviy hamkorlik jarayonlarini bir muddat susaytirdi.

So'nggi yillarda integratsiya masalalari yana kun tartibiga qaytdi. 2017-yildan boshlab Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlari o'rtasidagi uchrashuvlar va muloqotlar faollashdi. Masalan, Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining muntazam sammitlari, umumiy iqtisodiy va transport loyihalari, O'zbekiston va Qozog'iston kabi mamlakatlarning faol diplomatik tashabbuslari integratsiyani kuchaytirish uchun muhim omil bo'ldi.

Integratsiyaning asosiy yo'nalishlari

1. Iqtisodiy hamkorlik: Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasidagi savdo-sotiq hajmini oshirish va transport infratuzilmasini rivojlantirish uchun xalqaro loyihalar amalga

FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRARISH INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VOLUME-2, ISSUE-1

oshirilmoqda. "Markaziy Osiyo Yangi Ipak Yo'li" loyihasi hamkorlikning yaqqol namunasi bo'la oladi.

2. Energetika sektori: Mintaqaning boy tabiiy resurslari, xususan, gaz va neft konlari umumiy manfaatlar asosida boshqarilsa, bu davlatlarning iqtisodiy mustahkamligi uchun muhim omil bo'ladi.

3. Transport va logistika: Xalqaro tranzit yo'llarini rivojlantirish orqali Markaziy Osiyo Yevropa va Osiyo o'rtasida muhim ko'priklar bo'lib xizmat qilmoqda.

4. Madaniy va ilmiy aloqalar: Mintaqa xalqlari o'rtasidagi tarixiy yaqinlik madaniy integratsiyaning asosiy omilidir. Birgalikda ta'lim loyihalari, ilmiy tadqiqotlar va madaniyat festivallari orqali yanada yaqinlashish mumkin.

Integratsiyaning muammolari

Markaziy Osiyo integratsiyasining rivojlanishi yo'lida bir qator qiyinchiliklar mavjud; Suv va energetika resurslarini boshqarish bo'yicha nizolar; Amudaryo va Sirdaryo daryolari Markaziy Osiyo mintaqidagi suv resurslarining asosini tashkil etib bugungi kunda ushbu daryolardagi suv taqsimoti mintaqada davlatlarning tashqi siyosatiga ta'sir etishi tabiiy albatta jumladan Amudaryo suvlarning 46.8% O'zbekiston yerlari sug'orilishiga yo'naltirishi bu masalada katta ehtiyotkorlik va o'zaro hamkorlik masalalarini yanda dolzarb qilib bormoqda.

Chegara masalalari bo'yicha kelishmovchiliklar;

1924-1925 yillardagi "Milliy hududiy chegaralanish" masalasi Markaziy Osiyo davlatlarining asosiy muammosi sifatida qarash mumkin. 2017 yildan o'zaro yaxshi qo'shnichilik siyosati va chegaralarni harbiysizlantrishga doir O'zbekiston Respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyayev tashabbusi bilan boshlangan harakatlar bu masalada ancha ijobiy o'zgarishlarga sabab bo'ldi.

Xulosa

Markaziy Osiyo integratsiyasi – tarixiy ildizlarga ega bo'lgan jarayon. Ushbu mintaqadagi davlatlarning iqtisodiy, siyosiy va madaniy jihatdan birlashuvi nafaqat

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
VOLUME-2, ISSUE-1**

hududiy, balki global barqarorlik uchun ham muhim ahamiyatga ega. Shu bois, mintaqa davlatlari o'zaro hamkorlikni yanada kuchaytirish, o'zaro ishonchni mustahkamlash va umumiy manfaatlarni himoya qilish yo'lida birgalikda harakat qilishi lozim. Integratsiyaning muvaffaqiyati xalqaro miqyosda Markaziy Osiyoning mavqeini yanada mustahkamlashi aniq.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ilniyazovich, S. F. (2023). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TARIX FANINI O'QITISHDAGI AHAMIYATI.
2. Ilniyoz o'g'li, S. F. (2023). ETNOGRAFIK TADQIQOTLARDA QORAQALPOQ XALQINING YORITILISHI.
3. Ilniyazovich, S. F. (2024). The Formation of Preliminary Knowledge about the People of Karakalpak. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(3), 149-155.
4. Sayfutdinov, F. (2024). BUXORO AMIRLIGINING QURILISH TARIXI: MADANIY VA ARXITEKTURA TARAQQIYOTI MEROSI. *Modern Science and Research*, 3(12), 852-858.
5. Sayfutdinov Feruz Ilniyoz o'g'li. (2023). XX ASR 2-YARMI XXI ASR BOSHLARI ZARAFSHON VOHASIDA ETNOSLARARO MUNOSABATLAR. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(9), 1–5. Retrieved from <https://sciencebox.uz/index.php/ajed/article/view/7941>
6. Sayfutdinov , F. . (2024). ILLUMINATION OF THE SPIRITUAL LIFE OF THE KARAKALPAK PEOPLE IN RESEARCH. *Journal of Universal Science Research*, 2(5), 441–452. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/universal-scientific-research/article/view/34891>
7. Sayfutdinov , F. (2024). MANG'IT AMIRLARI DAVRIDA BUXORO AMIRLIGI ME'MORCHILIK SOHASI RIVOJI. *Modern Science and Research*, 3(10), 620–629. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/45335>
8. Ilniyazovich, S. F. (2024). Historiography of Various Expeditions and their Results in the Regions Inhabited by Karakalpaks in the First Half of the 20th Century. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 159-165.
9. Sayfutdinov Feruz Ilniyoz o'g'li. (2023). XIX ASRDA XONLIKLARNING O'ZARO SAVDO MUNOSABATLARI. *JOURNAL OF SCIENCE*,

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
VOLUME-2, ISSUE-1**

- RESEARCH AND TEACHING*, 2(8), 111–114. Retrieved from <http://jsrt.innovascience.uz/index.php/jsrt/article/view/284>
10. Sayfutdinov, F. (2023). ILLUMINATION OF KARAKALPAK PEOPLE IN ETHNOGRAPHIC STUDIES. *Modern Science and Research*, 2(12), 910–917. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/27281>
  11. Sayfutdinov, F. (2024). HISTORIOGRAPHY OF INFORMATION ABOUT THE POPULATION OF THE ZARAFSHAN OASIS. (20TH CENTURY). *Modern Science and Research*, 3(2), 911–914. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/29503>
  12. Sayfutdinov, F. (2024). ETHNIC COMPOSITION OF THE ZARAFSHAN OASIS (2ND HALF OF THE 20TH CENTURY). *Modern Science and Research*, 3(1), 577–581. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/28335>
  13. Sayfutdinov Feruz Ilniyozovich, . (2023). LAND OWNERSHIP RELATIONS BASED ON THE NATIONAL ECONOMY OF KARAKALPAK. *International Journal Of Literature And Languages*, 3(11), 20–27. <https://doi.org/10.37547/ijll/Volume03Issue11-04>
  14. Sayfutdinov Feruz Ilniyozovich, . (2023). STUDY OF THE KARAKALPAK PEOPLE IN ETHNOLOGICAL SCIENTIFIC WORKS HISTORY . *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(12), 61–68. <https://doi.org/10.37547/ijhps/Volume03Issue12-11>
  15. Sayfutdinov, F. (2023). ANALYSIS OF DATA ON LAND OWNERSHIP AND LIVESTOCK FARMING OF KARAKALPAKS. *Modern Science and Research*, 2(10), 650–657. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/25727>
  16. Sayfutdinov Feruz Ilniyazovich, . (2023). USING GIS SOFTWARE AND THE IMPORTANCE OF DIGITAL HISTORY IN THE STUDY OF HISTORY . *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(10), 31–33. <https://doi.org/10.37547/ijhps/Volume03Issue10-06>
  17. Sayfutdinov, F. (2023). THE IMPORTANCE OF DIGITAL TECHNOLOGY IN TEACHING HISTORY. *Modern Science and Research*, 2(10), 719–723. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24678>
  18. Ilniyoz o'g'li, S. F. (2023). XIX ASRDA XONLIKLARNING O 'ZARO SAVDO MUNOSABATLARI. *JOURNAL OF SCIENCE, RESEARCH AND TEACHING*, 2 (8), 111–114.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
VOLUME-2, ISSUE-1**

19. Ilniyoz o'g'li, S. F. (2023). ETNOGRAFIK TADQIQOTLARDA QORAQALPOQ XALQINING YORITILISHI.
20. Rahmonova, S., Xayrullayev, U., & Sayfutdinov, F. (2025). “ОММАВИЙ МАДАНИЯТ”НИНГ МОҲИЯТИ, ТАРИХИЙ ИЛДИЗИ, ХАРАКТЕРИ ВА РИВОЖЛАНИШ БОСҚИЧЛАРИ. *Modern Science and Research*, 4(1), 479–488. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/61669>
21. Xayrullayev, U., Sayfutdinov, F., & Rahmonova, S. (2025). SHAYBONIYLAR DAVLATI VA USMONLI TURKLAR DAVLATI O'RTASIDAGI DASTLABKI ALOQALAR TAVSIFI. *Modern Science and Research*, 4(1), 147–154. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/60142>